

lőle. Ennek a könyvnek nemcsak belső tendenciája van, ezt nemcsak a művész alkotóvágya hozta létre. Az «Egy hordó bor»-ban egy előre megfontolt célt tűz maga elé, művészi képességeit és szándékát egy tendencia szolgálataiba állítja. Irányregény ez a könyv és Kosáryné szinte harcias elszántsággal írja előszava végére: «Alkohol rab-szolgafelügyelő Úrnak, a halál miniszterének, minden asszony és gyermek legszívtelenebb ellenségének ajánlom szívem mélységes gyűlöletével». De ez a tendencia soha, egy pillanatra sem lesz akadályozója belső művészi szándékainak.

Konstrukciójában azonban elüt eddigi műveitől. De ezúttal a hős nem ember, hanem a falusi kocsmá ászokfáján csapravert hordó bor, amely körül az alkoholba szédült emberek tömegei járják elítéltségük halálos táncát. Mintha szövettani metszeteket vizsgálva, azt látnók, hogy bizonyos festési módra mindig ugyanannak a kórnak az ismertetőjelei mutatkoznak meg a sejteken, úgy jelentkezik Kosáryné regényében is fejezetről-fejezetre a különböző társadalmi rétegek metszetében az alkohol pusztító hatásának kórképe. Szinte minden fejezetben újabb és újabb emberek botladoznak élénk (mintha csak új metszetet csúsztatnánk a mikroszkóp alá) kísérteties galériája az alkohol rabjainak, akikből áporodott lehelletükkel együtt az emberállati aljasság minden gonoszsága is felénk hömpölyög. Csak Kosáryné szubtilis költészete enyhíti meg a szívbemarkoló képeket, a keserves tragédiákat. Mert akármilyen mélyre nyúl is, akármilyen eleven hűséggel állítja is élénk alakjait, mindvégig decens marad és írásának önmagukban ható szépségei hiánytalanul ragyognak fel ebben a könyvben is, ha az harcos szándékkal íródott is.

Majthényi György.

Zsigray Julianna: Szüts Mara házassága. Magyar Regények 2. kötete. (Singer és Wolfner. 1931.) — Magánügy! Béke és nyár, Alföld és tehermentes nagybirtokok, két dzsentrilány és egy huszártiszt, meg egy földbirtokos és természetesen happy end: mindez olyan reménytelen, hogy a regénytechnika összes fogásai sem segíthetnek rajta, különösen akkor nem, ha ez a technika kissé már a múlté. Azonban ezt egyelőre hagyjuk és állapítsuk meg: az író boszorkányos biztonsággal kezeli ezt a technikát. Alig van ingadozás: itt talán egy mesterkelten «szellemessé» erőszakolt párbeszéd (6. old.); ott: átlátszóan naiv eszközök a huszárhős jellemzésénél (VI. fejezet). Egyéb talán nincs is. De — és az ember szíve nehéz, amikor leteszi a könyvet — csak ennyi volna az élet? Akár a magyar élet, akár a dzsentriosztály élete 1908-ban, sőt: akár két ember vagy négy ember élete bárhol és bármikor... csak ennyi volna? Igazságtalan megcsonkítása az emberi élet háromdimenziós végtelenségének, ha helyette csak a szerelem síkját tartjuk — legyünk enyhék: regényben megírható — valóságnak, amikor (1908!) az egész magyar föld alatt ott reszket és dörög a vulkán feszítőereje. Vagy ha a kollektív vonatkozások kiemelésének köteles voltát egy, a maga helyén meg is okolható álláspont nevében el is vetjük, akkor is: mennyire mások és nem csupán a szereleméi, annak is pusztán parfümmé való desztillációi azok a gőzök, amelyek előtörnek az emberi lélek félelmetes és örök mélyeiből, mint sötét füstölgő szakadékokból. A világ, még a szóbanforgó két ember világa sem Péter és Juliska személyes vonzódása körül forog, hanem más valóságok, elsősorban a Jó és Rossz adamant tengelyei körül. Már pedig itt Mara és Tamás, Kornélia és Balázs szerelme körül forog minden, a technika is pusztán ezt szolgálja, ameny-

nyiben eleve kirekeszt minden más vonatkozást, ezért nem korszerű többé, még a maga, szinte kifogástalan tündöklésében sem. Az irodalomnak egy készülő szociológiája bizonyára meg fog emlékezni azokról az írókról, akik anélkül, hogy meghatározottan valakit utánoznának, öntudatlanul, magukban legtöbb esetben az eredetiség hitével, egy elmúlt stíluskorszakot utánoznak. Ez Szüts Mara házasságának esete : azt a technikát utánozza, amely Magyarországon Herceg Ferencben kristályosodott ki és amely elmúlt, egy elmúlt korszaknak kétségtelenül maradéktalan tökéletességgel megírt témáival együtt és ezeket nem lehet többé föltámasztani, még a legőszintébb utánéléssel sem. Aki első regényében ilyen hajlékony adaptáló ösztönnel sajátított el egy formát, az tudna talán egyéni formát is teremteni magának.

(i-s a-l.)

Hans Sammereyer : Sáríka. (Verlag F. C. Mayer. München). Külföldi író magyar tárgyú regénye. Bennünket nem az író képességei érdekelnek, hiszen erről valószínűleg beszélnek honfitársai is éppen eleget, hanem az a kép, amit rólunk fest. Egy vadászlap kiadásában jelent meg a regény, tehát nem lepődünk meg, hogy a természet szépségeinek lelkes bámulóját és a kisebb-nagyobb vadászkalandok hű ecsetelőjét ismerjük meg az íróban. Másodszorban végigvonul a regényen egy szerelmi történet is, amely az író és egy roppant kedves magyar földbirtokosleány, Sáríka közt szövődik ; harmadszorban aztán jön a couleur locale, a magyar szokások és a magyar táj rajza.

Ami a szerelmet illeti, az a benyomásunk, hogy az író nem azt írta

meg, ami megtörtént, hanem amit szeretett volna, hogy megtörténjék. Ezért Sáríka egy kicsit Mariandl és Gretchen lett, aki roppant szentimentális, szereti a holdvilágot és roppant fenkölt lelke van, s ami a fő : igazán kedves az íróval szemben. Ez a szimpatikus jellemvonás még jobban kidomborodik, ha meggondoljuk, hogy vagyonos és feketelelkű kérőjével milyen kurtán elbánik, mert szívében a német lovag képe ragyog.

Szerepel a regényben még egy sokat káromkodó őrmester és egy félbolond cigány, aki csodaszépen hegedül, a szerzót egy legendás híru szarvas nyomára vezeti, amelyet szimpátikus német ismerősünk el is ejt, Sáríkáknál is segíti hősünket és a titokzatos elemet képviseli, ami tudvalevőleg nélkülözhetetlen kelléke minden jól nevelt regénynek.

Ami a magyar szokásokat illeti, mindent megtalálhatunk, amit pár évtizeden keresztül olyan sikeresen exportáltunk ; bizony fenegyerek a magyarok, duhajul mulatnak, borzasztóan tudnak gyűlölni és általában úgy viselkednek, hogy az objektív külföldi szemlélőnek igen sokszor eszébe juttatják a végtelen ázsiai pusztát, a népvándorlást és sok más érdekes dolgot. Sammereyer azonban jó vadászember, neki tetszik az ilyesmi, keresi az exotikumot és talál is bőven.

Fábián István.

Megjelent *Genthon István : A régi magyar festőművészet* c. könyve, mely a középkori magyar piktúra történetét összefoglalóan ismerteti Nagy Lajos uralkodásától a mohácsi vészig. A szépen kiállított könyvet 102 kép díszíti Minden könyvesboltban kapható, ára fűzve 15, félpergamentkötésben 20 pengő. Ismertetésére visszatérünk.